

مهارت‌های کلیدی برای پرهیز از اشتباهات رایج در پایان‌نامه‌ها

مریم صراف‌زاده

عضو هیأت علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تهران

فاطمه عبداللّهی

دانش‌آموخته کارشناس ارشد علم‌سنجی دانشگاه تهران

صراف‌زاده، مریم، ۱۳۵۲-

مهارت‌های کلیدی برای پرهیز از اشتباهات رایج در پایان‌نامه‌ها

مریم صراف‌زاده و فاطمه عبداللّهی

تهران: نشر کتابدار، ۱۴۰۰

۲۸۶ ص. (مجموعه کتابدار: ۴۳۲)

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۱-۲۵۹-۱

۱. پایان‌نامه‌ها ۲. پایان‌نامه‌ها - شیوه‌نامه

الف. عبداللّهی، فاطمه، ۱۳۷۲-

رده کنگره: LB ۲۳۶۹

رده دیویی: ۸۰۸/۰۲

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۰۲۶۹۶

www.ketabdar.org
mohseni@ketabdar.org

مهارت‌های کلیدی برای پرهیز از اشتباهات رایج در پایان‌نامه‌ها

مریم صراف‌زاده و فاطمه عبداللّهی

چاپ اول، ۱۴۰۰، مجموعه کتابدار، ۴۳۲

شمارگان: ۲۰۰ نسخه، ۹۵ هزار تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۱-۲۵۹-۱

۶۶۴۱۵۵۶۴ و ۶۶۴۱۵۵۶۱

۰۹۱۲۱۸۸۳۵۸۱

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۵
------------	----

بخش اول

جستجو و منبع‌یابی؛ از آغاز تا پایان.....	۱۷
--	----

فصل ۱

مهارت جستجوی اطلاعات.....	۱۹
انتخاب موضوع.....	۱۹
کسب دانش موضوعی؛ خشت اولی که باید درست گذاشته شود.....	۲۱
سوادهای نوظهور.....	۲۲
مهارت جستجوی اطلاعات؛ مهارت کلیدی.....	۲۲
وب پنهان در مقابل وب آشکار.....	۲۳
وقتی غول‌های اطلاعات علمی هم جزو وب پنهان هستند.....	۲۵
موتورهای کاوش.....	۲۵
اشتباهات رایج ناشی از عدم مهارت جستجو.....	۲۷

فصل ۲

موتور جستجوی گوگل.....	۲۹
یافتن مرتبط‌ترین و مناسب‌ترین اطلاعات در کمترین زمان.....	۲۹
فوت و فن‌های جستجو در گوگل.....	۳۳
۱. خودتان را به جای نویسنده قرار دهید.....	۳۳
۲. استخراج مفاهیم و واژه‌های مرتبط با یک موضوع.....	۳۳
۳. حذف کلمات غیر کلیدی و عمومی.....	۳۴
راهکارهای ترکیب کلیدواژه‌ها در گوگل.....	۳۵
استفاده از علامت نقل قول.....	۳۵
استفاده از عملگرهای بولی.....	۳۵
ترکیب کلیدواژه‌های جستجو با AND.....	۳۶
ترکیب کلیدواژه‌های جستجو با OR.....	۳۷
استثنا کردن کلیدواژه‌ها با NOT.....	۳۷
جستجوی ترکیبی با AND/ OR.....	۳۸

۳۹.....	جستجوی پیشرفته گوگل
۴۱.....	نکاتی برای جستجو در سایت‌های دانشگاهی ایران و دنیا
۴۴.....	جستجو در وب سایت‌ها با دامین‌های خاص
۴۶.....	یافتن جدیدترین مطالب در گوگل
۴۸.....	جستجوی عین عبارت در صفحه جستجوی پیشرفته
۴۹.....	معادل OR در جستجوی پیشرفته
۵۰.....	جستجوی ترکیبی در صفحه جستجوی پیشرفته گوگل
۵۱.....	حذف واژه‌ای از جستجو
۵۲.....	استفاده از زبان در جستجوی پیشرفته
۵۴.....	انتخاب نوع فایل در جستجوی ساده و پیشرفته
۵۶.....	جستجوی تصویر در گوگل
۵۶.....	یافتن تصویر برای یک موضوع در گوگل
۵۷.....	جستجوی معکوس تصویر در گوگل
۵۹.....	پیدا کردن یک واژه در صفحات وب
۵۹.....	تنظیمات گوگل
۶۲.....	دیدن نسخه قدیمی وب سایت‌ها
۶۴.....	جستجو برای پرسشنامه‌های پژوهشی در سایت‌های طراحی پرسشنامه
۶۵.....	فیلم‌های آموزشی برای یادگیری بیشتر و بهتر

فصل ۳

۶۷.....	دسترسی آزاد به منابع علمی
۶۷.....	شیوه‌های دسترسی آزاد به مقالات علمی
۶۷.....	راهنمای مجله‌های دسترسی آزاد (دوآج)
۶۹.....	منابع دسترسی آزاد موجود در کتابخانه‌ها اویستر
۷۱.....	جستجوی مقالات دسترسی آزاد با پبیریتی
۷۳.....	جستجوی مقالات دسترسی آزاد CORE
۷۴.....	دسترسی آزاد به مقالات حوزه کشاورزی و اقتصاد کاربردی با AgEcon Search
۷۵.....	پایگاه آرزو
۷۸.....	دسترسی آزاد به منابع اطلاعات علمی در حوزه علوم تربیتی و آموزش
۷۹.....	دسترسی آزاد به مقالات حوزه زیست پزشکی و علوم زیستی
۸۰.....	دسترسی آزاد به پایان‌نامه‌ها
۸۰.....	گنج: پایگاه اطلاعات علمی ایران
۸۱.....	سیکا: سیستم یکپارچه کتابخانه‌های دانشگاه‌های آزاد
۸۲.....	دسترسی به پایان‌نامه‌های دانشگاه تهران
۸۳.....	سامانه پایان‌نامه‌های اروپا
۸۳.....	سامانه پایان‌نامه‌های انگلستان

۸۴.....	سامانه پایان‌نامه‌های فرانسه
۸۵.....	دسترسی آزاد به پایان‌نامه‌های کانادا
۸۶.....	سامانه پایان‌نامه‌های استرالیا
۸۷.....	دسترسی به منابع اطلاعات علمی هلند
۸۹.....	دسترسی به اطلاعات پایان‌نامه‌های دیگر کشورها
۸۹.....	پایان‌نامه‌های دسترسی آزاد پرو کوئست
۹۰.....	دسترسی آزاد به پایان‌نامه‌های دانشگاهی و رساله‌ها با OATD
۹۱.....	سامانه پایان‌نامه‌های دسترسی آزاد ایسکو
۹۲.....	پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی
۹۳.....	پرتال جامع علوم انسانی
۹۴.....	پایگاه نورمگز
۹۶.....	کنسرسیوم محتوای ملی
۹۶.....	نسخ خطی رایگان دانشگاه تهران
۹۷.....	مدلاین پلاس
۹۸.....	آرشیو آنلاین نشریات دانشگاه منچستر
۹۹.....	دسترسی آزاد به کتاب‌ها
۹۹.....	دسترسی آزاد به کتاب‌های گوگل
۱۰۰.....	پایگاه دو آب یا راهنمای کتاب‌های دسترسی آزاد
۱۰۱.....	دسترسی آزاد به کتاب‌های اشپریگر
۱۰۲.....	Intech Open Books
۱۰۳.....	دسترسی رایگان به کتاب‌های انگلیسی زبان در manybooks.net
۱۰۳.....	ایران میت
۱۰۴.....	کتاب برای یادگیری (لاتین)
۱۰۵.....	کتابناک
۱۰۵.....	دسترسی به منابع اطلاعاتی دسترسی آزاد با موتورهای کاوش علمی
۱۰۵.....	گوگل اسکالر
۱۰۶.....	جستجوی پیشرفته در گوگل اسکالر
۱۰۸.....	سیستم آگاهی رسانی جاری گوگل اسکالر
۱۰۹.....	تنظیمات جستجوی گوگل اسکالر
۱۱۰.....	علم نت
۱۱۱.....	سمتیک اسکالر
۱۱۲.....	مایکروسافت آکادمیک
۱۱۴.....	ساینس این
۱۱۷.....	کراس‌رف
۱۱۸.....	دایمنشز
۱۱۹.....	موتور کاوش علمی بیس
۱۲۰.....	سایر منابع اطلاعاتی مفید

۱۲۰	کتاب‌های بین‌المللی
۱۲۰	آمازون
۱۲۰	وردکت
۱۲۲	خرید کتاب‌های الکترونیکی خارجی با سامانه ایبوک راییلی
۱۲۳	دسترسی به اطلاعات کتابخانه‌ها: پایگاه‌های کتاب‌ها و اسناد فارسی رایگان
۱۲۳	سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
۱۲۶	پایگاه اطلاع‌رسانی کتابخانه‌های ایران «لیب»
۱۲۷	سامانه یکپارچه مدیریت کتابخانه‌های عمومی کشور (سامان)
۱۲۸	کتابخانه دیجیتال حسینییه ارشاد
۱۲۹	کتابخانه دیجیتالی تبیان
۱۲۹	کتابخانه دیجیتال نور
۱۳۰	کتابخانه دیجیتالی دید
۱۳۱	سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران
۱۳۲	کتابخانه بین‌المللی دیجیتال کودکان
۱۳۳	دسترسی به فیلم‌های آموزشی داخلی و خارجی
۱۳۳	فرادرس
۱۳۴	مکتب‌خونه
۱۳۵	وب‌یاد
۱۳۵	بیان
۱۳۶	آکادمی خان
۱۳۶	دسترسی به کلاس‌های درسی دانشگاه‌ها
۱۳۷	دوره‌های آموزشی دانشگاه بیل
۱۳۷	پادکست‌های آکسفورد
۱۳۷	موک: دوره‌های آموزش آنلاین رایگان
۱۳۸	فهرست دیگر دوره‌های آموزشی آنلاین رایگان
۱۳۹	موتورهای کاوش مخصوص دوره‌ها و ویدئوهای آموزشی
۱۳۹	مشاوره و راهنمایی برای انجام پژوهش
۱۳۹	سامانه پژوهش کار
۱۳۹	خدمات مشاوره اطلاعاتی
۱۴۰	آجیل پژوهش
۱۴۱	آکادمی خانم دکتر مریم نظری
۱۴۱	معرفی بهترین منابع آموزشی رایگان زبان انگلیسی در اینترنت
۱۴۲	یادگیری زبان انگلیسی با موسیقی و آهنگ
۱۴۲	یادگیری لغت با بازی
۱۴۲	اپ‌های آموزش زبان
۱۴۲	فیلم‌های آموزشی برای یادگیری بیشتر و بهتر

بخش دوم

اخلاق نگارش و پژوهش ۱۴۳

فصل ۴

اخلاق نگارش و پژوهش ۱۴۵

انواع کز رفتاری‌های پژوهشی و نگارشی ۱۴۶

داده‌سازی ۱۴۶

تحریف و دستکاری داده‌های پژوهش ۱۴۶

کز رفتاری حرفه‌ای: سوء استفاده از سوزدهای انسانی ۱۴۷

نادرستی در درج نام نویسندگان ۱۴۷

سوء استفاده دولت‌ها از نتایج تحقیق ۱۴۸

کز رفتاری هنگام انتشار آثار ۱۴۸

نمونه‌هایی از تخلفات پژوهشی در دانشگاه‌ها ۱۴۸

سرقت علمی ۱۴۹

انواع سرقت علمی ۱۵۱

پیامدهای سرقت علمی ۱۵۳

اقدامات سردیران نشریات در برخورد با موارد سرقت علمی ۱۵۳

نرم‌افزارهای مشابه‌یاب جهت تشخیص سرقت علمی ۱۵۴

پاسخ به برخی پرسش‌های رایج ۱۵۷

فصل ۵

استناد کردن: نکته کلیدی در رعایت اخلاق پژوهش ۱۵۹

تاریخچه استناد ۱۵۹

دلایل استناددهی ۱۵۹

در چه مواردی باید استناد بدهیم؟ ۱۶۰

به چه منابعی باید استناد بدهیم؟ ۱۶۱

اجزای استناد ۱۶۱

برخی از شیوه‌های استنادی پر کاربرد ۱۶۱

محل استناد ۱۶۳

استناد در درون متن ۱۶۳

فهرست منابع در انتهای متن ۱۶۴

نمونه‌های استناد در فهرست منابع به شیوه ای.بی.ای ۱۶۵

استناد به کتاب ۱۶۵

استناد به مقالات ۱۶۷

استناد به پایان‌نامه ۱۷۱

۱۷۲.....	استناد به پتنت
۱۷۳.....	نقل در نقل
۱۷۴.....	افراط در «نقل در نقل» زینده نیست!
۱۷۵.....	استناد به منابع اینترنتی
۱۷۷.....	استناد به ویکی‌پدیا
۱۷۸.....	توجه به یادداشت‌های استنادی از ابتدای پژوهش
۱۷۸.....	نرم افزارهای مدیریت استناد
۱۸۰.....	نحوه مدیریت استناد با کمک ابزارهای آنلاین
۱۸۰.....	استفاده از گوگل برای استناددهی
۱۸۱.....	استناددهی با کمک موتور کاوش علمی گوگل اسکالر
۱۸۳.....	سامانه تولید خودکار منابع برون‌متنی
۱۸۳.....	استناددهی با Citation Machine
۱۸۳.....	استناددهی با EasyBib
۱۸۴.....	استناددهی آسان به منابع فارسی با سامانه تولید خودکار منابع برون‌متنی
۱۸۵.....	استناددهی با کمک پایگاه‌های اطلاعاتی
۱۸۵.....	استناددهی با اسکوپس
۱۸۶.....	استناددهی با نورمگز
۱۸۷.....	استناددهی با علم‌نت
۱۸۸.....	استناددهی به مقالات از طریق وبگاه مجلات
۱۸۸.....	برنامه‌ک محقق‌یار
۱۸۹.....	معرفی منابع برای مطالعه بیشتر

بخش سوم

۱۹۱.....	آیین نگارش علمی
----------	-----------------

فصل ۶

۱۹۳.....	اشتباهات نگارشی رایج در پایان‌نامه
۱۹۳.....	آخرین مطلبی که اخیراً مطالعه کرده‌اید چه بوده است؟
۱۹۴.....	چهار ستون ساختار گزارش‌های علمی
۱۹۴.....	فرمول چهار عامل از برایان تریسی
۱۹۴.....	سلیس، ساده و قابل درک بنویسید
۱۹۵.....	پرهیز از جملات طولانی
۱۹۵.....	استفاده از زمان‌ها
۱۹۶.....	اشکالات نگارشی رایج
۱۹۷.....	«است» چه هیزم تری به شما فروخته است!
۱۹۷.....	پرهیز از عبارات ژورنالیستی

۱۹۷.....	پرهیز از قطعیت و اغراق
۱۹۷.....	رعایت فاصله و نیم فاصله
۱۹۸.....	پرهیز از استفاده از «اول شخص»
۱۹۸.....	استفاده از «را»
۱۹۸.....	ذکر اسامی انگلیسی در پانویس
۱۹۹.....	پذیرش اصلاحات استادان
۲۰۰.....	حذف کامنت‌ها
۲۰۱.....	مقایسه خودکار دو فایل ورد Compare
۲۰۱.....	نرم افزارهای تبدیل گفتار به متن
۲۰۲.....	ترجمه همزمان با نصب افزونه‌ای در کروم

فصل ۷

۲۰۵.....	اشتباهات رایج در معرفی پژوهش
۲۰۶.....	اشتباه رایج در نگارش مقدمه فصل اول پایان‌نامه
۲۰۶.....	اشتباه رایج در نگارش بیان مسئله
۲۰۶.....	نکات کلیدی در نگارش اهمیت و ضرورت پژوهش
۲۰۷.....	نکات کلیدی در نگارش اهداف پژوهش
۲۰۷.....	نکات کلیدی در نگارش پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش
۲۰۸.....	اشتباه رایج در نگارش تعاریف مفهومی و عملیاتی وازکان تخصصی

فصل ۸

۲۰۹.....	اشتباهات رایج در نگارش مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش
۲۰۹.....	نگارش مبانی نظری
۲۰۹.....	نکات کلیدی در نگارش پیشینه پژوهش

فصل ۹

۲۱۳.....	اشتباهات رایج در روش‌شناسی پژوهش و گردآوری داده‌ها
۲۱۳.....	اشتباه رایج در نگارش روش پژوهش
۲۱۴.....	اشتباهات رایج در نگارش شیوه و ابزار گردآوری داده‌ها
۲۱۶.....	اشتباهات رایج در ارتباط با اساتید راهنما و مشاور
۲۱۷.....	اصول ارتباط ایمیلی
۲۱۸.....	چگونه یک ایمیل خوب بنویسیم؟
۲۱۸.....	نام‌گذاری فایل‌ها پیش از ارسال
۲۱۹.....	برای ایمیل خود امضا بسازید
۲۱۹.....	ایجاد امضا در جیمیل

نگارش شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها.....	۲۲۱
اشتباه رایج در انتخاب جامعه آماری پژوهش.....	۲۲۱
مراحل یا گام‌های اجرایی پژوهش.....	۲۲۱
عدم آگاهی از روش‌شناسی پژوهش.....	۲۲۱

فصل ۱۰

اشتباهات رایج در نگارش یافته‌ها و نتایج پژوهش.....	۲۲۳
اشتباهات رایج در تدوین جدول‌ها.....	۲۲۳
بحث و نتیجه‌گیری پژوهش.....	۲۲۴
نگارش بحث پایان‌نامه.....	۲۲۴
اشتباهات رایج در نگارش نتیجه‌گیری در پایان‌نامه.....	۲۲۵
نگارش محدودیت‌های پژوهش.....	۲۲۵
نگارش پیشنهادهای پژوهش.....	۲۲۶
نگارش چکیده پژوهش.....	۲۲۶

فصل ۱۱

استخراج مقاله از پایان‌نامه.....	۲۲۷
تبدیل پایان‌نامه به مقاله.....	۲۲۷
گام اول: انتخاب نوع و تعداد مقاله.....	۲۲۸
گام دوم: تفکیک بخش‌های مختلف پایان‌نامه.....	۲۲۹
گام سوم: ویرایش مقاله.....	۲۲۹
گام چهارم: انتخاب نشریه مناسب و معتبر.....	۲۳۰
نشریات جعلی.....	۲۳۰
نشریات هایجکد.....	۲۳۱
چگونه در دام نشریات جعلی نیفتیم؟.....	۲۳۱
سامانه رتبه‌بندی مجلات سایمگو.....	۲۳۲
تشخیص نمایه بودن نشریات در وب آو ساینس.....	۲۳۳
پایگاه گزارش استنادی مجلات.....	۲۳۴
پرتال نشریات علمی.....	۲۳۵
سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی.....	۲۳۷
بانک اطلاعات نشریات علوم پزشکی کشور.....	۲۳۸
سامانه نشریات علمی.....	۲۳۹
کنفرانس‌های جعلی.....	۲۴۱
چگونه در دام کنفرانس‌های جعلی گرفتار نشویم؟.....	۲۴۱
سامانه جامع ثبت و اطلاع‌رسانی همایش‌های معتبر.....	۲۴۲

بخش چهارم

مهارت‌های اسلایدسازی و سخنرانی در جلسه دفاع..... ۲۴۳

فصل ۱۲

مهارت‌های سخنرانی در جلسه دفاع.....	۲۴۵
کم گوی و گزیده گوی.....	۲۴۵
تعداد اسلایدها، فونت و رنگ.....	۲۴۶
طراحی تم برای اسلایدها.....	۲۴۷
اسلاید برای رئوس مطالب است نه کل مطلب.....	۲۴۸
جدول در اسلاید؛ خلاصه مهمترین داده‌ها.....	۲۴۹
تهیه یادداشت‌های توضیحی در اسلایدها.....	۲۴۹
افزودن جاشنی به اسلایدهای دفاع.....	۲۵۰
قدرت تصویر.....	۲۵۰
پشتیان‌گیری از فایل‌ها.....	۲۵۱
آمادگی و تمرین.....	۲۵۲
چرا صدای ضبط شده خود را دوست نداریم؟.....	۲۵۳
دفاع‌های سه دقیقه‌ای!.....	۲۵۳
مدیریت تکیه کلام‌های بیهوده و تکراری.....	۲۵۳
مدیریت زمان.....	۲۵۳
آراستگی ظاهری.....	۲۵۳
قدرت زبان بدن.....	۲۵۴
زبان بدن.....	۲۵۵
وقتی تیق زدید بخندید.....	۲۵۶
ارتباط چشمی با مخاطب.....	۲۵۶
روخوانی ممنوع!.....	۲۵۶
نحوه بیان.....	۲۵۶
پرانرژی و با هیجان صحبت کنید.....	۲۵۷
آغاز دفاع یک شروع جذاب و برانگیزاننده.....	۲۵۷
خود را دست کم نگیرید.....	۲۵۹
اگر مخاطبان به ما گوش ندادند.....	۲۶۰
پاسخ به پرسش‌های داوران.....	۲۶۰
اضطراب سخنرانی.....	۲۶۰
راهکارهای غلبه بر اضطراب.....	۲۶۱

۲۶۱.....	راهکارهای غلبه بر اضطراب پیش از سخنرانی
۲۶۱.....	آمادگی و تسلط کامل بر مطالب
۲۶۲.....	تصور ذهنی مثبت
۲۶۲.....	انگشتان پاهای خود را تکان دهید
۲۶۲.....	شانه‌هایتان را به‌چرخانید
۲۶۲.....	راهکارهای غلبه بر اضطراب در حین سخنرانی
۲۶۲.....	تنفس عمیق
۲۶۳.....	رهاسازی تنش
۲۶۳.....	حرکت کنید
۲۶۳.....	من خودم را دوست دارم، من می‌توانم
۲۶۴.....	یک پایان بیاد ماندنی
۲۶۴.....	از کجا ایده بگیریم؟
۲۶۶.....	کلام آخر

پیوست‌ها

۲۶۹.....	پیوست ۱: نمودار درختی فصل‌های مختلف پایان‌نامه
۲۷۱.....	پیوست ۲: معیارها و شاخص‌های راهنمایی، نگارش و ارزیابی پایان‌نامه‌ها
۲۷۲.....	معیارهای کلی و نظری
۲۷۲.....	۱. نوآوری (Novelty)
۲۷۲.....	۲. اصالت محتوا (Originality)
۲۷۲.....	۳. کیفیت (Quality)
۲۷۳.....	۴. سودمندی (Usefulness)
۲۷۳.....	۵. اثربخشی (Effectiveness)
۲۷۴.....	معیارهای فرعی و کاربردی

۲۸۱.....	منابع
----------	-------

مقدمه

پایان نامه را بیشتر دانشجویان غولی بی شاخ و دم می دانند که ۶ ماه تا ۲ سال (شاید هم بیشتر) بر زندگی دانشجوی سایه می افکند و خواب و خوراک می رباید. برخی از ترس این غول، عطای مدرک را به لقایش می بخشند و تحصیل را نیمه کاره رها می کنند. درحالی که نگارش پایان نامه می تواند یکی از لذت بخش ترین تجربه ها باشد. یک پژوهش اصیل و عمیق در پاسخ به یک پرسش و چالش می تواند آورده های بسیاری برای دانشجو داشته باشد که فقط یکی از آنها تخصص و شهرت در آن موضوع پژوهشی است؛ نتیجه آن شاید شغل و همکاری پژوهشی بیشتر باشد. ارمغان یک پایان نامه خوب می تواند برسد شدن، حضور در جشنواره پایان نامه های برتر، شغل بایی، پذیرش دکترا، پذیرش سریع تر مقالات و ... باشد.

اما دانشجویان تازه کار در پژوهش و نگارش در انجام آن مشکل دارند. برخی از این مشکلات یا اشتباهات تا روز دفاع از پایان نامه نیز وجود دارد. بررسی آرای استادان داور در جلسات دفاع نشان می دهد که بسیاری از اشتباهات بین همه دانشجویان مشترک است و می توان نام اشتباهات رایج را بر آنها نهاد.

به مصداق "ادب از که آموختی از بی ادبان" این کتاب قصد دارد با شناساندن اشتباهات رایج در پایان نامه ها مانع تکرار آنها شود. در کنار آن، مهارت های کلیدی آموزش داده می شود که معمولاً در کلاس های روش تحقیق و سمینار تحقیق از آنها غفلت می شود؛ از جمله، اصول ارتباط با استاد راهنما و مشاور، اخلاق پژوهش و نگارش، مهارت های سخنرانی در جلسات دفاع، شیوه های استناد به منابع علمی و موارد دیگر.

پایان نامه نویسی یک سفر علمی پژوهشی است که دانشجو باید از همان ابتدای تحصیل، خود را آماده کنند و تهه و تدارک پیش نیازها و مقدمات را برنامهریزی کنند. مثلاً یکی از پیش نیازها، آشنایی با محیط وب و فراگیری مهارت های اطلاع بایی در محیط وب است که در انتخاب مقصد مناسب (موضوع) و فراهم کردن خوراک سالم (منابع علمی معتبر) برای ادامه سفر کمک می کند. بخشی از این کتاب به

آموزش جستجو و منبع‌یابی اختصاص دارد. دسترسی به متون علمی معتبر خارجی یکی از چالش‌های دانشجویان در ایران است، بر همین اساس، فصلی به معرفی پایگاه‌ها و وب‌سایت‌های دسترسی آزاد اختصاص یافت که می‌توان از آن‌ها کتاب، پایان‌نامه و مقاله رایگان و قانونی دریافت کرد.

پیشنهاد نگارش این کتاب را دانشجوی خوب فاطمه عبداللّهی، نویسنده همکارم، دادند؛ دانشجویی علاقمند و با پشتکار که در چندین جلسه دفاع پایان‌نامه شرکت کرده بود و انتقادهای نکته‌های داوران را یادداشت کرده بود. مایل بود اینها در قالب مقاله‌ای منتشر شود تا دانشجویان تحصیلات تکمیلی را به کار آید. اینجانب نیز تجاربی را به آنها افزودم که طی سال‌ها از راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی بدست آورده و قبلاً در وبلاگم^۱ ثبت کرده بودم. در خلال کار یادداشت‌های دیگری از کارگاه‌های آموزشی با موضوعات مهارت‌های سخنرانی در جلسات دفاع، اخلاق پژوهش و دسترسی آزاد به منابع علمی و غیره به آنها اضافه شد. در نهایت، حجم مطالب آنقدر زیاد شد که تصمیم گرفتیم در قالب کتاب منتشر شود.

کتاب حاضر چندین بار ویرایش شد و اگر پشتکار فاطمه نبود به ثمر نمی‌رسید. هر بار بخشی از کتاب را می‌فرستادم و کلی اصلاحات پیشنهاد می‌کردم. فکر می‌کردم دیگر از خیر کتاب می‌گذرد اما پس از مدتی کوتاه دوباره متن اصلاح شده را ارسال می‌کرد که باز دستخوش اصلاح و تغییر اینجانب می‌شد.

سعی شد مطالب به زبان ساده، قابل فهم، مختصر و مفید باشد تا مخاطب خسته نشود. از خدای مهربان مسئلت می‌طلبیم که این کوشش اندک، دانشجویان عزیز را در پایان‌نامه‌نویسی یاری رساند. امید که خوانندگان کاستی‌ها و اشکالات را بر ما ببخشند و برای بهبود کار در ویرایش‌های بعدی ما را از نظرات سازنده خود بهره‌مند سازند.

مریم صراف‌زاده m.sarrafzadeh@ut.ac.ir

فاطمه عبداللّهی f.abdollahi96@ut.ac.ir